

TSJECHO-SLOWAKYE.

Deutsche Naturw. medicinischer Verein für
Böhmen „Lotos“, Taborska 48, Prag II.

V. S. AMERIKA.

Academy of Natural Science,
Philadelphia P. A., U. S. A.
Library.

The American Museum of Natural History
77th Street and Central Park West,
New York N. Y.
Library New York State College of Agriculture
Ithaca, New York U. S. A.
Smithsonian Institution (Library),
Washington U. S. A.

ZWEDEN.

Kungl. Universitetets Bibliothek, Uppsala.

SANGUISORBA OFFICINALIS L.

door

A. De Wever.

Groot Sorbenkruid werd na jaren opzettelijk maar tevergeefs zoeken in Zuid-Limburg 't eerst verleden jaar aangetroffen te Heerlen bij de Eikelmolen, zij 't dan ook slechts in kleine hoeveelheid.

Deze plant wordt wel door Bory de St. Vincent (1821) en in 't Kruidkundig Archief (1861) voor Maastricht vermeld, maar niet door Dumoulin, noch door buitenlandsche floristen, die ons gewest onderzocht hebben.

Beide eerstgenoemde opgaven kunnen hoogstens op uit kultuur ontvulchte exemplaren berusten.

Ze werd vroeger toch als geneesplant gekweekt. Als leerling der H.B.S. in 1890 herinner ik me nog haar gezien te hebben in 't tuintje, destijds behorend bij de school (vroeger 't Athenée des Pharmaciens) als overblijfsel van 'n geneeskruidentuin, waarin nog *Atropa Belladonna*, *Agrimonia odorata*, *Asarum europaeum* en enkele andere.

De planten in 't herbarium van de Bosquet (1888) zijn van bij Düren afkomstig.

In M. Limburg (R. Geurts, Echt) komt ze in de gemeente Echt niet voor, wel achter Annedaal Posterholt. Hier staan de weiden aan den linkerkant der Vlootbeek (die uit Duitschland komt) er vol van.

Bij Roermond vindt men haar tot in de stad zelf, en ook langs de Roer tot Vlodrop, Odiliënberg en verder tot in Duitschland; bij Vlodrop ook op de droger Roerhelling.

In N. Limburg (Dr. Garjeanne) bij Venlo veel in de weilanden langs de Maas, soms een paar honderd planten bij elkaar; op den linker oever meer dan op den rechter.

Ook te Asselt in 't Maasgebied.

Noordwaarts (Joh. Janssen, Malden) evenals aan den Brabantschen Maaskant weinig;

ook hier in gewoon weiland langs de Maas. Ze komt op andere plaatsen in Noord-Brabant veel voor, vooral bij den Bosch; verder langs de Merwede, Lek en Geldersche IJssel.

Dodonaeus (1554) noemde haar een gewone soort voor Nederland — *Pimpinella sylvestris sanguisorba major*, Wilde of Groote Pimpinellen.

Volgens Vujck (in Prodr. Flor. Batav. 1902) is ze in ons land evenwel zeer plaatselijk.

In aangrenzend Duitsch en Belgisch gebied komt ze op sommige plaatsen wel voor, maar toch vrij ver van onze grenzen. Volgens Goffart (Flore de Belg. 1935) is ze in België zeldzaam.

Onder de planten van langs de Roer bij Mundjau en Düren zijn er, die van de Nederlandsche, onder dezelfde omstandigheden naast elkaar gekweekt, verschillen door meer beharing der stengels, waarop reeds door Lejeune en Courtois werd gewezen, door kleiner donkerder bloeiwijze en donkerder groen loof. De hoogte der stengels blijft ook iets kleiner en ze bloeien iets vroeger.

't Al of niet aanwezig zijn van nevenblaadjes aan den voet der zijbladen, is voor beide vormen geen vast verschilmerk.

In Z. Europa, waar ze uitsluitend bergplant schijnt te zijn, vindt men opgegeven, dat ze seizoensdimorphie vertoont.

In de vette Maasweiden kan *Sanguisorba minor* ook wel grooter afmetingen aannemen dan in de krijtweiden, maar *S. officinalis* blijft toch in alle deelen steeds belangrijk grooter. De groote bloemhoofdjes schommelen op de hooge overbuigende stengels heen en weer. De bloemen zijn bij *S. minor* soms ook wel bruinachtig, maar nooit zoo sterk donkerrood als bij *S. officinalis*.

Om Aken geeft Dr. Schwickerat (in Heimatblätter des Landkreises Aachen 1934) haar als één der karaktersoorten van 't molinietum, met *Selinum carvifolium* en *Pulicaria dysenterica*.

In ons gewest vindt men zoo'n typische molinia-weide met de beide laatstgenoemde soorten alleen nog bij Bunde „in de Pas“ en te Jabeek in 't Etzenraderbroek; maar in beide ontbreekt *Sanguisorba officinalis*.

Te Heerlen groeit ze in een gewijzigd moerasveen met de gewone begeleidsters. Dit terrein is 'n voortzetting van een gelijksoortige plaats bij Voerendaal, waar onder den grond 'n groot veen moet liggen, zoodat ook aan de Eikelmolen en ter Worm vroeger wel een molinietum kan geweest zijn of een andere verwante associatie.

De pachter der hoeve heeft Groot Sorbenkruid hier reeds lang gezien. In 1920 is 't perceel met kunstmest, oordeelkundig bewerkt, maar later weer aan zichzelf overgelaten. Van kultuur als geneesplant is hem daar niets bekend.

In M. en N. Limburg wordt ze als een fluvia-tiele soort opgevat.